

≡ Eesti
≡ Kontsert

Julia Fischer Quartet

admirals

Eesti Kontserdi hooaja peatoetaja

admirals.group

L 25. APRILL 2026 19.00 Estonia kontserdisaal

Julia Fischer Quartet

Julia Fischer viiul • **Alexander Sitkovetski** viiul
Nils Mönkemeyer viola • **Benjamin Nyffenegger** tšello

KAVA

Franz Schubert (1797–1828)

Keelpillikvartett nr 12 c-moll D. 703 (Quartettsatz / kvartetiosa) (1820) 9'

- *Allegro assai*

Johannes Brahms (1833–1897)

Keelpillikvartett nr 2 a-moll op. 51/2 (1873) 35'

- *Allegro non troppo*

- *Andante moderato*

- *Quasi minuetto, moderato – Allegretto vivace*

- *Finale. Allegro non assai*

VAHEAEG

Dmitri Šostakovič (1906–1975)

Keelpillikvartett nr 3 F-duur op. 73 (1946) 33'

- *Allegretto*

- *Moderato con moto*

- *Allegro non troppo*

- *Adagio (attacca)*

- *Moderato – Adagio*

Franz Schubert sillutas teed muusikalisele romantismile, luues oma lühikese heliloojakarjääri jooksul üle tuhande teose. Muusikaajalukku kirjutas ta end eelkõige laulumeistrina, ent ta lõi ka sümfooniaid, oopereid, klaverimuusikat ja kammerteoseid. Autori varane kvartetilooming kasvas välja musitseerimise traditsioonidest pereringis: Schubertite kodukvartetis mängis Franz vioolat, tema vanemad vennad Ferdinand ja Ignaz viiulit ning isa tšellot. Koduseid traditsioone au sees hoides lõi teismeline Schubert kümme-kond kvartetti; uut etappi tähistab 1820. aastal komponeeritud **Quartettsatz (kvartetiosa) c-moll D. 703**, mille tehnilised ja väljenduslikud ambitsioonid on märgatavalt kõrgemad – see nõudlik kammeroopus kuulub pigem kontserdilavale. Valmis sai üksnes esimene osa (*allegro assai*) ja 41 takti kavandatud *andante*'st – teos jäi pooleli teadmata põhjustel, kuigi Schuberti puhul pole selles midagi ebatavalist (olgu meenutatud näiteks tema „Lõpetamata sümfoonia“, 1822).

Oma kontsentreerituse, dramaatilise pingestatuse ning faktuuri- ja registrikontrastide rikkusega sillutas teos teed autori kolmele küpsele kvartetile: nr 13 a-moll „Rosamunde“ D. 804 (1824), nr 14 d-moll „Surm ja tütarlaps“ D. 810 (1826) ja nr 15 G-duur D. 887 (1826). Muusikalises keeles on tajutav Ludwig van Beethoveni mõju,

esmajoones c-moll-helistiku ja jõulise energia kaudu, mida tunneb alates avataktide tremolopõhisest peateemast, aga ka pingeväljast, mis moodustub sellele lüürilist kontrasti pakkuva kõrvalteema vahel.

Pärast Schuberti surma jõudis kvartetiosa käsikiri Johannes Brahmsi kätte, kes korraldas 1867. aastal Viinis selle esiettekande ja toimetas 1870. aastal trükki kui Schuberti keelpillikvarteti nr 12. Brahmsi huvi Schuberti fragmentide vastu ei olnud pelgalt arhivaari oma – ta ammutas sealt kunstilisi ideid, mis mõjutasid ka tema loominguulist mõtlemist.

Muusikaajaloos on kuulsaks saanud **Johannes Brahmsi** ütlus, mis on pärit tema kirjast (1870) dirigent Hermann Levile: „Ma ei saa kunagi ühtki sümfooniat kirjutatud. Sa ei aima, mis tähendab kuulda oma seljataga hiiglase sammumist.“ Seda lauset võiks laiendada ka keelpillikvartettide kohta – Beethoveni loomepärand kõnealusel žanris seadis mõõdupuu, mida polnud kerge ületada. Pealegi oli Brahmsi puhul tegemist väga enesekriitilise isiksusega, kes pöördus oma teoste juurde tagasi üha uuesti ja uuesti, enne kuni nendega rahule jäi, ning paljud tema oopused said tuleroaks. On arvatud, et tema tänaseks tuntuks saanud 24 suurepäraselt kammerteost moodustavad vaid neljandiku

kammerkompositsioonidest, mille loomist ta alustas.

Brahms oli 40-aastane, kui ta lubas trükis avaldada oma kaks esimest **keelpillikvartetti op. 51**: c-moll ja **a-moll** (1873). Üks tema sõpradest on tunnistanud, et nägi nende kvartetide visandeid juba 1859. aastal, mis tähendab, et helilooja töötas teoste kallal 14 aastat, enne kui arvas need publitseerimise vääriliseks. Kui kvartett c-moll on intensiivne ja põhitoonilt sünge teos, mille muusikaline maailm on võrreldav 1876. aastal loodud samas helistikus 1. sümfooniaga, siis kvartett a-moll on lüürilisem, kuigi kulmineerub dramaatilise ja impulsiivse finaaliga (selle aluseks on ungari tants tšaardaš).

Kvartetid *op. 51* tulid esiettekandele 1873. aasta sügistalvel ning teadaolevalt võeti publiku poolt vastu „lugupidavalt, kuigi ilma suurema entusiasmita“. Mõlemad teosed kannavad pühendust Brahmsi lähedasele sõbrale, kirurgile ja osavale amatöörviuldajale Theodor Billrothile. Oma 3. keelpillikvarteti (B-duur *op. 67*) lõpetas helilooja kaks aastat hiljem ning rohkem ta selle žanri juurde enam tagasi ei pöördunud.

Brahmsi kammerteosed nõuavad palju nii esitajatelt kui ka kuulajatelt. Jättes kaugele seljataha kammermuusika kui koduse musitseerimise pärisosa, on ta

keelpillikvarteti žanrist teinud vahendi oma kõige komplitseeritumate kompositsioonitehnikate rakendamiseks.

Dmitri Šostakoviči kvartetilooming kujutab endast üht selle žanri arengu kõrgpunkti Beethoveni-järgsel perioodil. Autori viiosteist keelpillikvartetti dokumenteerivad tema loomingulist teed kolme ja poole aastakümne jooksul, alates varastest 30. eluaastatest kuni eelviimase eluaastani. Need sündisid suurele avalikkusele suunatud orkestriteoste varjus – kvartetizanri kasutas helilooja oma kõige isiklikumate tunnete peegeldusena.

Keelpillikvartetti nr 3 F-duur op. 73 (1946) loetakse Šostakoviči kvartetiloomingu üheks tippteoseks. Aasta enne selle loomist oli ta saanud partei suure meelepaha osaliseks: nimelt oodati talt teise maailmasõja lõppedes juubeldavat võidusümfooniat, ent Šostakoviči 1945. loodud *sinfonieta*-laadne 9. sümfoonia mõjus kergekaalulisena, mistõttu seda kritiseeriti kui „ideoloogiliselt nõrka teost“. Järgmisel aastal pöördus helilooja sümfooniaste juurest intiimsema kammermuusika žanri poole, kirjutades vaid ühe teose – keelpillikvarteti nr 3 F-duur *op. 73*. Võimalik, et vältimaks järjekordseid süüdistusi formalismis, pealkirjastas ta teose viis alaosa sõjasündmustiku kajastusena („Vaikne teadmatus

tuleviku kataklüsmist", „Rahutuse ja eelaimduse kõminad", „Vallandunud sõjajõud", „Austusavaldu surnutele" ning „Igavene küsimus: miks? Ja milleks?"), ent eemaldas need teadmata põhjustel kohe pärast esiettekannet.

Kolmanda kvartetiga eemaldub helilooja konventsionaalse nelja-osalise sonaaditsükli ülesehitusest – tendents, mis jätkus veelgi radikaalsel moel tema hilisemates kvartetides. Partiid on tehniliselt väga nõudlikud, sageli peavad pillid mängima kõrges registris ning mängijatelt eeldatakse paiguti solistlikku esitusmaneeeri. Teose harmooniline keel on kaunis terav; kuigi helilooja on fikseerinud iga osa puhul võtmemärkidega peahelistiku, hägustavad selget tonaalsusetunnet sagedased kromatismid. Kvartetis on ühendatud mängulisus ja äärmine tõsidus – keerukas kombinatsioon, mis Šostakoviitši meistikätes mõjub ometi veenvana.

Pea kogu Šostakoviitši kvarteti-loomingu esmaesitajaks oli Beethoveni-nimeline Kvartett, kellele kuulub ka 3. kvarteti pühendus. Oopus kõlas esmaesituses 16. detsembril 1946 Moskvast, mille järel edasised avalikud ettekanded keelustati, nagu juhtus mitmete Šostakoviitši teostega.

Kolmas kvartett oli autorile väga südamelähedane teos. Aastaid pärast selle loomist, mil helilooja osales Beethoveni Kvarteti proovis, meenutas Fjodor Družinin: „Vaid kord nägime, kuidas Šostakoviitš oli silmnähtavalt liigutatud oma enda muusikast. Me harjutasime tema kolmandat kvartetti. Ta lubas meid katkestada, kui tal oli tarvis meile mõni märkus teha. Dmitri Dmitrijevits istus tugitoolis avatud partituuriga. Ent iga osa lõppedes ta üksnes viipas meile, öeldes: „Jätkake mängimist!" Nii kandsime ette terve kvarteti. Kui olime mängimise lõpetanud, istus ta täiesti liikumatult vaikuses nagu haavatud lind, pisarad mööda nägu alla voolamas. See oli ainus kord, mil nägin Šostakoviitšit nii avatuna ja kaitsetuna."

Evelin Kõrvits

Foto: Irene Zandel

JULIA FISCHER QUARTET

Julia Fischer viiul

Alexander Sitkovetski viiul

Nils Mönkemeyer viola

Benjamin Nyffenegger tšello

Sel hooajal täitub 14 aastat, kui Julia Fischer alustas esinemisi koos oma keelpillikvartetiga. Ühes temaga kuulub ansamblisse kolm tunnustatud muusikut, kellest igaüks on ka silmapaistev solist: viiuldaja Alexander Sitkovetski, violamängija Nils Mönkemeyer ja tšellist Benjamin

Nyffenegger. Need neli artisti on aastaid nautinud kammermuusika esitamist nii koos kui ka erinevates koosseisudes. Idee keelpillikvarteti asutamisest sündis 2010. aastal, kui neli muusikut mängisid läbi mitmekesisest repertuaari Julia Fischeri festivalil Starnbergi järve ääres. Muusikud tundsid kohe omavahelist sidet – igaüks panustas kvarteti kõlapilti võrdsele ja reageeris tundlikult kaaslaste muusikalistele impulssidele. Sel hooajal läheb Julia Fischer Quartet ulatuslikule kontserditurneele, esinedes Kreekas, Suurbritannias, Šveitsis, Saksamaal ja Eestis.

Julia Fischer. Foto: Uwe Arens

Julia Fischer on üks maailma juhtivaid viiuldajaid, ent mitmekülgse muusikuna ka erakordsete võimetega kontsertpianist, kammermuusik ja viiulipedagoog. 9-aastaselt asus ta õppima tuntud viiuliprofessori Ana Chumachenco juures, olles hiljem tema mantlipärija Münchener Muusika- ja Teatrikõrgkoolis. Ta esineb maailma tipporkestritega ning juhatab regulaarselt inglise kammerorkestrit Academy of St. Martin in the Fields. Fischer on välja andnud arvukalt kriitikute poolt tunnustatud ja auhinnatud salvestisi, esmalt plaadifirma Pentatone

ja hiljem Decca alt. 2017. aastal käivitas ta oma muusikaplatvormi JF CLUB, mis pakub eksklusiivseid audio- ja videosalvestisi, uute albumite eeltutvustusi ning isiklikke sissevaateid tema muusikasse ja tegemistesse. Talle omistatud paljude auhindade hulka kuuluvad Saksamaa Liitvabariigi teeneterist, Gramophone'i preemia ja Saksa kultuuripreemia.

Alexander Sitkovetski sündis Moskvas silmapaistvasse muusikute perekonda ning andis oma esimese kontserdi juba kaheksa-aastaselt. Samal aastal asus ta õppima Menuhini kooli ning peab lord Menuhini oma inspiratsiooniks, mentoriks ja muusikaliseks partneriks. Kooliaastatel esines Sitkovetski koos Menuhiniga nii duopartnerina kui ka solisti ja dirigendina. Just Yehudi Menuhini konkursil kohtus noor Alexander Sitkovetski esimest korda Julia Fischeriga. Nüüdset ajal esineb Sitkovetski solistina suurte orkestrite ees üle maailma ning on sage külaline paljudel festivalidel ja kammermuusika lavadel. Ta on salvestanud plaate firmadele Angel/EMI, Decca, BIS ja Orfeo, sealhulgas 2008. aastal tehtud salvestise Johann Sebastian Bachi topeltkontserdist koos Julia Fischeriga. Lisaks on ta asutanud Sitkovetski Trio, kus mängivad ka Wu Qian ja Isang Enders.

„Teda kannustab selline muusika-tegemise kirg, mida kohtab väga harva.“ (Julia Fischer)

Nils Mönkemeyer näitab ikka ja jälle, kui rikkalikud karakterid ja värvid võivad violal kõlada. Ta on märkimisväärselt tõstnud oma instrumendi tuntuks, pöörates tähelepanu violarepertuaari laiale spektrile – baroki selgest ja retoorilisest stiilist kuni tänapäeva muusikani. Tema kontserdikavad sisaldavad nii originaalrepertuaari, taasavastatud pärle, tema enda seadeid kui ka esiettekandeid. Solistina on ta nõutud paljude maailma tipporkestrite juures. Lisaks interpreedikarjäärile on Mönkemeyer kirglik pedagoog, kes töötab professorina Berliini Hanns Eisleri nimelises Muusikakõrgkoolis. 2025. aastal pälvis ta Saksamaa ülikoolide ühenduselt aasta ülikooliõpetaja tiitli, olles esimene muusik, kellele see tunnustus on antud. Nii tema kui ka Julia Fischer on õppinud Müncheneri Muusika- ja Teatrikõrgkoolis ning mõistsid teineteist suurepäraselt juba oma esimestest kammermuusikaprojektidest alates.

„See oli hingeline sugulus – nii isiklikult kui ka muusikaliselt.“
(Julia Fischer)

Benjamin Nyffenegger on alates 2008. aastast Zürichi Tonhalle-orkestri tšellorühma abikontsertmeister. Kammermuusiku ja solistina teeb ta aktiivset rahvusvahelist kontserdikarjääri, esinedes Euroopa ja Aasia olulistes muusikakeskustes. Tema tegevust dokumenteerivad arvukad Euroopa avalik-õiguslikud raadiojaamad. Nyffeneggeri CD-d, millel kõlavad Franz Schuberti, Ludwig van Beethoveni ja Johannes Brahmsi klaveritriod koos Oliver Schnyder Trioga (RCA Red Seal, Sony Classical) on saanud rahvusvahelises muusikaajakirjanduses kõrge tunnustuse. Samuti pälvis palju kiitust album „Winterreisen“ koos tenor Daniel Behlega, kus Schuberti laulutsüklile lisati kaks „varitegelast“ – viul ja tšello. Nyffenegger sai oma esimesed tšellotunnid Magdalena Sterki-Hauri käe all, hiljem õppis ta Walter Grimmeri juures Zürichi Kunstide Ülikoolis, mille lõpetas esituskunste magistrikraadiga Thomas Grossenbacheri juhendamisel. Nyffenegger on Seonis (Šveits) toimuva kontserdisarja SeetalClassics kunstiline juht.

„Tema spontaansus laval oli hirmutav – kõige positiivsemas mõttes.“
(Julia Fischer)

Eesti Kontsert:

produtsent Maarit Kangron,
assistent Berit Eriste

== Eesti
== Kontsert
== 85

Stegreif

Improviseeriv sümfooniaorkester

Muusikaline juht **Sebastian Caspar** • Lavastus **David Fernández, Franziska Ritter**

Rekomponeeritud Beethoveni sümfoonia nr 3 Es-duur

K 29. APRILL 19.00 Pärnu kontserdimaja
N 30. APRILL 19.00 Estonia kontserdisaal
R 1. MAI 19.00 Vanemuise kontserdimaja

eestikontsert.ee

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO
— anno 1898 —

OLEREX

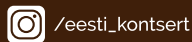
VEHO

SORAINEN

SELVER
Hea mõte

myfitness
world class gym & studios

eestikontsert.ee